

Nr 35.

Af herr **Bergendahl**, om ändring af § 16 mom. 6 i värnpliktslagen.

Värnpliktslagen af den 14 juni 1901 innehåller i § 16 moment 1, 2, 3 och 6 följande stadganden:

1. Uppskof med inskrifning till nästföljande års inskrifningsförrättning kan meddelas värnpliktig, som af en eller annan möjligen öfvergående anledning, såsom tillfällig sjukdom, försenad kroppsutveckling eller dylikt vid inskrifningsförrättningen befinnes till tjänstgöring oförmögen eller olämplig.

2. Sådant uppskof kan ock medgifvas ende arbetsföresonen, sonsonen eller dottersonen till orkeslös eller vanför fader, farfader, morfader eller till änka eller ogift kvinna, enda arbetsföre fostersonen till orkeslös eller vanför fosterfader eller till fostermoder äfvensom ende arbetsföre brodern till ett eller flera minderåriga eller vanföra faderlösa syskon, dock endast såvida sagda föräldrar, far- eller morföräldrar eller fosterföräldrar eller syskon äro af hans arbete för sitt uppehälle väsentligen beroende.

3. Förefinnes anledning till befrielse enligt denna § ännu vid inskrifningsförrättningen det år, under hvilket den värnpliktige fyller 24 år, frikallas han från värnpliktens fullgörande i beväringen under fredstid.

— — — — —
— — — — —

6. Sådän frikallelse äge ock den tillgädonjuta, som från riket afflyttat till land inom främmande världsdel och därefter åter hit inflyttat; dock under villkor:

att afflyttningen icke skett i strid med då gällande föreskrifter om utvandring, att han under det år, han återinflyttat, fyllt minst 28 år, samt att minst 9 år förflutit från afflyttningen till återinflyttningen, häri *Bih. till Riksd. Prot. 1910. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 15 Häft. (Nr 35—36).* 1

sålendes icke inberäknad den tid, som vistelsen i riket varat, innan för-lorad svensk medborgarerätt återförvärfvats.

Genom de i momenten 1, 2 och 3 meddelade bestämmelserna har lagstiftaren velat bereda värnpliktig, af hvars arbete annan person för sitt uppehälle är väsentligen beroende, möjlighet att fullgöra den försörjningsplikt, som juridiskt eller moraliskt åligger honom. De anförda stadgandena hänföra sig endast till vissa bestämda fall och innehålla ej någon supplerande bestämmelse för andra fall af likartad beskaffenhet. De i mom. 2 angifna grunderna synas dock icke vara uttömmande i fråga om de omständigheter, hvilka för en dylik befrielse böra komma i betraktande.

Sålunda har icke det förhållande upptagits, att den värnpliktige är gift och har att försörja en familj, som för sitt uppehälle är uteslutande beroende af hans arbete. Att så icke skett torde väl hufvudsakligen bero därpå, att det hittills mycket sällan inträffat, att någon ingått äktenskap före värnpliktens fullgörande. Men genom den återinvandring af svensk-amerikanare, hvilken under senare tid synes hafva tagit större proportioner än förut och hvilken gifvit anledning till det under förra året beslutade tillägget till ifrågavarande 16 § värnpliktslagen, hafva de fall icke blifvit så få, då gifta immigranter ställts inför nödvändigheten att fullgöra sin värnplikt äfven om deras hustrur och barn varit helt och hållet beroende af deras arbete. Ty har immigranten icke uppnått den ålder eller vistats utrikes så lång tid, som i ofvan åberopade 6 mom. sägs, varder han försatt i den ogynnsamma ställningen att icke kunna åberopa den rätt till befrielse från värnpliktens fullgörande i fredstid, som lagstiftaren afsett att bereda försörjare af nära anförvandter. De skäl, som föranledt tillkomsten af bestämmelserna i 2 och 3 mom. af 16 § synas äfven i nu berörda afseende äga sin fulla tillämpning. Jag har mig bekant fall, då svensk-amerikanare, som med familj återkommit till riket i afsikt att här kvarblifva, funnit sig föranlåtna att åter utflytta, enär de varit tvungna till en vapentjänstgöring, som skulle bringat deras familj i armod. För att förebygga den orättvisa, hvartill stadgandets nuvarande lydelse kan leda, har jag ansett mig böra hemställa om ett tillägg till ofvannämnda 16 §. Detta tillägg, hvarigenom obemedlad gift familjeförsörjare skulle komma i åtnjutande af den förmån, hvarom i 16 § 2 och 3 mom. värnpliktslagen sägs, har jag ansett kunna in-skränkas att gälla för endast de värnpliktige, som från utrikes ort hit till riket återinflyttat. Ty det torde, såsom nämnt, ytterst sällan in-träffa, att den, som här i riket är boende och följaktligen skyldig att

inställa sig till inskrifning i hären eller flottan, det år han fyller 21 år, därförinnan ingått äktenskap. Och det skulle tilläventyrs kunna befaras, att en eventuell rättighet att vinna befrielse från värnplikten på grund af en sålunda åtagen försörjningsplikt skulle kunna gifva anledning till missbruk.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag vördsamt hemställa

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 6 mom. af 16 § värnpliktslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

»Sådan frikallelse äge ock den tillgodonjuta, som från riket afflyttat till land inom främmande världsdel och därefter åter hit inflyttat; dock under villkor:

Är återinflyttad person, hvarom i detta moment förmäles, gift och hans familj för sitt uppehälle väsentligen beroende af hans arbete, må sådan familjeförsörjare medgifvas uppskof med inskrifningen eller, om omständigheterna därtill föranleda, befrielse från värnpliktens fullgörande i fredstid, äfven om han ej uppnått den i detta moment angifna ålder eller från hans afflyttning ur riket till återinflyttningen icke förflutit den tid, som ofvan sägs.

Stockholm den 27 januari 1910.

K. Bergendahl.